

ถ้าเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้

นางสาวพรธิภา บุรพาชีพ

002883

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2522

I 16628640

COMPENSATION FOR DAMAGE ARISING
FROM NON - PERFORMANCE

Miss Pannipa Burapasheep

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Comparative Law

Department of Law
Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้

โดย

นางสาวพรรณิภา บุรพาณีพ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลบุศย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเชิญให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษากฎหมายหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ดร.สุประคิษฐ บุนนาค
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประคิษฐ บุนนาค
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคิษฐ ไชวโรจน์กุล)

ดร.อมร จันทรมบรรณ
..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมบรรณ)

ไพฑูรย์ กงสมบรรณ
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ กงสมบรรณ)

จุฑา กุลบุศย์
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลบุศย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ คำเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้
ชื่อนิติกร นางสาวบรรณิกา บุรพาชีพ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฬา กุลนุศย์
ภาควิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2522

บทคัดย่อ

เมื่อบุคคล 2 ฝ่ายได้มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน โดยฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่ต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายหลังนี้มีสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำนั้น นิติสัมพันธ์ดังกล่าวในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยเราเรียกว่า "หนี้" โดยบุคคลฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเรียกว่า "ลูกหนี้" ส่วนฝ่ายที่มีสิทธิได้รับผลประโยชน์จากการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "เจ้าหนี้" หากลูกหนี้ผิดพรื้อหรือละเลยโดยไม่ยอมปฏิบัติตามชำระหนี้ อาจเป็นว่าไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้เลย หรือมีการชำระหนี้แต่ชำระหนี้ผิดวัตถุประสงค์แห่งมูลหนี้ซึ่งอาจเป็นการชำระหนี้ล่าช้า ผิดวัตถุประสงค์แห่งหนี้ หรือผิดสถานที่อันก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะขอให้ศาลบังคับให้มีการชำระหนี้ โดยอาจขอให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงตรงตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้ หรือขอบังคับให้ลูกหนี้ชดเชยค่าเสียหายสำหรับความเสียหายอันเนื่องมาแต่การไม่ชำระหนี้ที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขดังนี้

1. ต้องมีการไม่ชำระหนี้หรือมีการชำระหนี้แต่ไม่ถูกต้อง
2. การไม่ชำระหนี้ นั้นเป็นพฤติการณ์ที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ
3. การไม่ชำระหนี้ นั้นก่อให้เกิดความเสียหาย

ด้วยเงื่อนไขทั้ง 3 ประการดังกล่าว เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิขอให้ลูกหนี้ชดเชยค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ได้ โดยความหมายทั่วไปค่าเสียหายคือสิ่งซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อชดเชยความไม่เต็มตามที่หลายที่เกิดขึ้น และความเสื่อมทรามที่ได้รับ ดังนั้นค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ก็คือสิ่งซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อทดแทนหรือชดเชยความเสื่อมทรามหรือสูญเสียที่

เจ้าหนี้ต้องได้รับอันเป็นผลเนื่องมาจากการไม่ชำระหนี้ของลูกหนี้นั่นเอง ซึ่งสิ่งที่กำหนดขึ้นนั้นคือเงินจำนวนหนึ่งที่คำนวณให้ใกล้เคียงกัน จึงสรุปได้ว่าค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้คือการกำหนดจำนวนเงินเพื่อชดเชยความเสียหายโดยมีจุดมุ่งหมายในการให้ชดเชยค่าเสียหายกันเพื่อให้เจ้าหนี้ได้กลับคืนฐานะหรือมีผลประโยชน์เหมือนดังว่าได้มีการชำระหนี้กันสมบูรณ์แล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการชำระหนี้โดยสมบูรณ์นั้นจะพึงอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้อย่างไร การชดเชยค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่ออำนวยความสะดวกประโยชน์ให้กับเจ้าหนี้เช่นกัน ดังนั้นในการชดเชยค่าเสียหายจึงให้ชดเชยทั้งในกรณีที่เจ้าหนี้ต้องสูญเสียทุนทรัพย์ที่มีอยู่ก่อนนั้นไป และให้ชดเชยในกรณีที่เจ้าหนี้ต้องสูญเสียกำไรหรือผลประโยชน์ที่ควรได้รับถ้ามีการชำระหนี้ ซึ่งในทางธุรกิจเราเรียกว่าให้ชดเชยทั้งในกรณีขาดทุนและขาดกำไร

1. การขาดทุน ("out of pocket" rule) คือการที่ทรัพย์สินของเจ้าหนี้ที่มีอยู่เดิมต้องลดน้อยหรือหายไป

2. การขาดกำไร ("loss of bargain" rule) คือการไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เจ้าหนี้ควรจะได้รับ

เนื่องจากการชดเชยค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ก็คือการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ โดยจุดประสงค์ของหลักกฎหมายนี้มีขอบเขตอันพึงเรียกให้ชดเชยกันได้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 222 ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้ การชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้เป็นให้ชดเชยเพื่อ

1. ความเสียหาย เช่นที่ตามปรกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้
2. ความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ หากว่าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว โดยมีรายละเอียดว่า

ความเสียหาย เช่นที่ เกิดขึ้น เป็นผลปรกตินั้น เป็นความเสียหายที่เป็นผลอันเกิดขึ้น เป็นธรรมดา หรือปรกติที่บุคคลทั่วไปพึงรู้ได้ว่าหากไม่มีการชำระหนี้ เช่นนั้นก็จะต้องเกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้น

ส่วนความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษนั้น เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยมิได้เป็นผลธรรมดาของการไม่ชำระหนี้ นั้น แต่กฎหมายให้ลูกหนี้ชดเชยความเสียหาย เช่นนั้น ต่อเมื่อพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องใดคาดเห็นหรือควรจะใดคาดเห็นพฤติการณ์ เช่นนั้นล่วงหน้ามาก่อนแล้ว ในขณะที่ก่อนนิสิสัมพันธ์ หรือก่อนที่จะมีการไม่ปฏิบัติการชำระหนี้ เป็นต้นไป เป็นหลักของการคาดเห็นหรือควรจะใดคาดเห็นพฤติการณ์พิเศษ

ทั้งนี้เมื่ออ้างเหตุว่าความเสียหายทั้งสองประเภทนั้น จะต้องเป็นผลอันเนื่องมาแต่การไม่ชำระหนี้ และเป็นผลที่ไม่ไกลต่อเหตุ โดยพิจารณาตามแนวของทฤษฎีความรับผิดชอบ ผลเสียหาย ซึ่งตามหลักในกฎหมายแพ่งของไทยความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้เป็นไปตามทฤษฎีว่าด้วยมูลเหตุเหมาะสม

โดยที่กฎหมายได้บัญญัติหลักในการเรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ก็ตาม หลักในมาตรา 222 ไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นก่อให้เกิดความสับสนและมีปัญหาในการที่ศาลและนักกฎหมายจะอำนวยความสะดวกตามที่เจ้าหน้าที่ควรจะมีควรได้ถ้าได้มีการชำระหนี้กัน

แต่อย่างไรก็ดี ในวิทยานิพนธ์นี้ได้อธิบายหลักกฎหมายและสรุปปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับหลักปฏิบัติและการศึกษาค้นคว้าต่อไป เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น.

Thesis Title Compensation for damage arising from non - performance
Name Miss. Pannipa Burapasheep
Thesis Advisor Assistant Professor Chuta Kulabusaya
Department Law
Academic Year 1979

ABSTRACT

When two parties create a juristic relationship with each other, by which one has a duty to do or not to do something for the other, such juristic relationship shall be called an "Obligation." By virtue of an obligation the latter party called "creditor" is entitled to claim performance from the former, called "debtor."

If the debtor fails to perform his obligation or does not perform the obligation in accordance with its true intent and purpose, i.e, he delays in performance or performs at wrong place or with wrong subject, the creditor may demand for a specific performance or claim compensation for any damage caused thereby under the following condition :-

- a) There is a non - performance or a performance falling short at the intent and purpose of the obligation.
- b) such non or miss performance are under circumstances which the debtor has to be responsible.
- c) such non or miss performance causes damage to the creditor.

Under the above conditions the creditor are entitled to demand the compensation for any damage. Literaly, damages are a compensation for loss or injury one has recieved. Therefore, damages

from non - performance are a compensation to the plaintiff for the damage, loss or injury he has suffered through the non - performance. Compensation for damage shall be fixed in terms of a sum of money granted to creditor. This is because the law has the endeavour to put, as far as money can do, the creditor in as good a position financially as he would have been in, had he received what he was promised. To accomplish this purpose, it gives the creditor compensation in lieu of performance. In general the creditor may demand compensation for both losses incurred and gain prevented.

1. losses incurred ("out of pocket" rule) relates to the expense or loss which the plaintiff has himself incurred in reliance on the promised performance.

2. gain prevented ("loss of bargain" rule) relates to the gain which he expected to receive from the completion of the promised performance of the other party's obligation but which were in the event prevented by the non - performance committed by him.

The above suffering are recoverable by the law on damages in section 222 of the Civil and Commercial Code. This law moreover imposes the rule of remoteness of damage to be recovered, i.e., compensation shall be granted if the damage are :-

1. damage which usually arises from non - performance
or

2. damage which has arisen from special circumstances if the party concerned foresaw or ought to have foreseen such circumstances.

In otherwords, "damage which usually arises from non - performance" means the damage which any creditor shall normally receive in respect of such non - performance. It should be naturally that everyone, as a reasonable person, is taken to know the ordinary course of thing, and consequently what loss is liable to result from a non - performance in that ordinary course. Such damage which has arisen from special circumstances means damage arisen from an unordinary course of thing. In this respect the defendant shall compensate it if such effect in consequence of a special circumstances should be known or ought to have been known by the party concerned when he breaks his obligation.

It should be noted that the above two categories of damage must be the legal consequence of the non - performance. This means it shall not be a too far - reaching result of the non - performance, when consider under the theory of "Causalité adequate".

Since the Civil and Commercial Code provides the rule of compensation for damage by using the board term, it creates trouble and confusions to legal practitioner when they deals with this problem. Consequently the creditor may not received what he is allowed persuant to the true intention of the law.

This thesis attempts to through some light to this gray area of the law, with the intention that the justice shall be well done to the concerned parties.

กิติกรรมประกาศ

ก่อนอื่นผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ . . ศาสตราจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้เข้ามาศึกษาในระดับชั้นปริญญาโทในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โสวิไลกุล ท่านคณบดีคณะนิติศาสตร์คนปัจจุบันที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน และได้กรุณาเป็นประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลบุศย์ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ รวมทั้งได้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เขียนเกิดความสนใจที่จะทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อนี้ และได้ให้คำแนะนำและแนวความคิดต่าง ๆ ตลอดจนระยะเวลาที่ผู้เขียนทำวิทยานิพนธ์ ทั้งยังได้ตรวจตรา แก้ไข ให้อวิทยานิพนธ์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ อมร จันทรสุมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ กงสมบูรณ์ ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาวดี สัตตบุศย์ ที่ได้กรุณาให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักกฎหมายฝรั่งแก่ฉัน เป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบหลักกฎหมายประเทศต่าง ๆ รวมทั้งได้กรุณาช่วยเหลือผู้เขียนในส่วนของบริษัทศึกษาในด้านต่าง ๆ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ อาจารย์อภิรักษ์ จันทรเสน และอาจารย์รองพล เจริญพันธุ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณปราโมทย์ โชติมงคล คุณเรวัต ฉ่ำเฉลิม และขอบคุณ คุณเชิดศักดิ์ ธีรบุญศิริสมบัติ คุณอังคณา เหลืองวิภาต และคุณประกิจ ปุ่นรัมย์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การช่วยเหลือและสนับสนุนนี้เอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนเกิดกำลังใจและสามารถเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ฉะนั้น ส่วนดีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ก็จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้า จึงเป็นผลโดยตรงจากความช่วยเหลือและสนับสนุนของท่านที่กล่าวมาแล้วทุกท่าน.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทนำ	1
บทที่ 1 บททั่วไป	4
1.1 มุขฐานในการเรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้	7
1.1.1 มีการไม่ชำระหนี้	7
1.1.2 การไม่ชำระหนี้ต้องเป็นพฤติการณ์อันอาจโหมลูกหนี้ได้ ..	17
1.1.3 ต้องมีความเสียหายอันเนื่องมาแต่การไม่ชำระหนี้ นั้น . . .	19
1.2 การเรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้และการบังคับชำระหนี้โดยเฉาะเจาะจง	22
1.2.1 สิทธิบังคับชำระหนี้โดยเฉาะเจาะจง	22
1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สิทธิบังคับชำระหนี้โดยเฉาะเจาะจงกับการเรียกค่าเสียหาย	27
1.3 สิทธิในการเรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ที่เกิดจากมูลสัญญาและมูลหนี้อื่น ๆ	38
1.4 สิทธิในการเรียกค่าเสียหายพิจารณาในฐานะเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ ..	48
บทที่ 2 ลักษณะของค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้	51
2.1 บทนิยามค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้	51
2.2 หลักทั่วไปในการวัดค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ . . .	58

2.2.1	ค่าเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้เรียกได้ทั้ง ขาดทุนและขาดกำไร	59
2.2.2	จุดมุ่งหมายในการให้ชดเชยค่าเสียหายอันเกิด จากการไม่ชำระหนี้	61
2.3	ประเภทของค่าเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้	70
2.4	ค่าเสียหายอันเกิดจากการละเมิด	90
2.4.1	มูลเหตุที่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกค่าเสียหายในทางละเมิด ..	90
2.4.2	ลักษณะของค่าเสียหายอันเกิดจากการละเมิด	90
2.4.3	จุดมุ่งหมายในการชดเชยความเสียหายอันเกิดแต่ ละเมิด	93
2.5	ค่าเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้เปรียบเทียบกับดอกเบี้ย และเบี้ยปรับ	95
บทที่ 3	ขอบเขตของค่าเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้	96
3.1	ทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบในความเสียหาย	100
3.1.1	หลักกฎหมายต่างประเทศ	104
3.1.2	หลักกฎหมายไทย	119
3.2	ขนาดของความเสียหายอันถึงเรียกให้ชดเชย	126
3.2.1	ความเสียหายเฉพาะที่ตามปรกติย่อมเกิดขึ้น	126
3.2.2	ความเสียหายที่เกิดจากพฤติการณ์พิเศษ	132
3.3	การกำหนดค่าสินไหมทดแทน	150
3.3.1	กรณีปรกติ	150
3.3.2	กรณีผู้เสียหายมีส่วนกระทำผิดก่อให้เกิดความ เสียหายควย	151

3.4	การกำหนดค่าเสียหายอันเกิดแก่การไม่ชำระหนี้โดยบท กฎหมายอื่น ๆ	162
3.4.1	การกำหนดค่าเสียหายโดยบทบัญญัติพิเศษของกฎหมาย ..	162
3.4.1.1	หลักพิเศษของค่าเสียหายในหนี้เงิน ..	163
3.4.1.2	ดอกเบี้ยในหนี้กำลังใหม่ทดแทน	167
3.4.2	การกำหนดค่าเสียหายโดยสัญญา	188
บทที่ 4	การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหาย	193
4.1	การนำคดีมาสู่ศาล	194
4.1.1	กำหนดเวลาในการฟ้องคดี	194
4.1.2	ผู้มีสิทธินำคดีมาสู่ศาล	198
4.1.3	การบรรยายฟ้อง	208
4.2	การพิสูจน์ความเสียหายอันเกิดแก่การไม่ชำระหนี้	211
4.2.1	วิธีพิสูจน์ค่าเสียหาย	212
4.2.2	ผู้มีหน้าที่พิสูจน์ค่าเสียหาย	215
4.3	ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายอันเกิดแก่การไม่ ชำระหนี้	217
บทที่ 5	บทสรุป - ข้อเสนอแนะ	220
บรรณานุกรม	230
ประวัติผู้เขียน		

บทนำ

มนุษย์เราเมื่อมาอยู่รวมกันเป็นสังคมและเมื่อสังคมมีความเจริญขึ้นเป็นลำดับมานี้ ก็มีการติดต่อกันทั้งในด้านธุรกิจการค้าและอื่น ๆ ซึ่งแต่เดิมการติดต่อกันนั้นมักเป็นในแง่ของความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความเอื้อเฟื้อเพื่อตามสัญชาตญาณ ต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าทางด้านวัตถุและการคมนาคม การติดต่อกันก็โน้มเอียงไปในทางธุรกิจและหาผลประโยชน์มากขึ้น โดยมีการติดต่อและกอนิติสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งจะเป็นไปโดยใจสมัครหรือไม่ก็ตาม และนิติสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ตามหลักกฎหมายเรียกว่า "หนี้" เนื่องจากในสังคมหนึ่ง ๆ นั้น เราคงยอมรับว่ามีทั้งหนี้ดีและไม่ดีปะปนกันไป จึงทำให้การติดต่อหรือมีนิติสัมพันธ์ต่อกันนั้น บางทีก็ราบรื่นเป็นไปด้วยดีตามความประสงค์ของทั้ง 2 ฝ่าย แต่บางทีก็คงมีปัญหาทำให้การติดต่อกันนั้นมีอุปสรรค และมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องเสียหายหรือเกิดความเสียหายขึ้น ทั้งนี้จะเกิดจากการตั้งใจของอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่ก็ตาม จึงเป็นหน้าที่ของกฎหมายที่จะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาและต้องได้รับความเสียหายเนื่องมาแต่การกระทำผิดของอีกฝ่ายหนึ่ง อันเกิดมาแต่การไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้

จากหลักการนี้เอง จึงทำให้เกิดหลักกฎหมายในเรื่องการกำหนดค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ตามนิติสัมพันธ์ที่มีต่อกันนั้น โดยค่าเสียหายดังกล่าว เราเรียกว่า "ค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้"

วัตถุประสงค์

โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ในตำรากฎหมายต่าง ๆ ของไทยได้อธิบายไว้น้อยมากและประกอบด้วยแนวทางคำพิพากษาศาลฎีกา ก็ยังเป็นที่ไม่ค่อยแน่ชัดนัก ดังนั้นวิทยานิพนธ์นี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และทบทวนตีบทกฎหมาย แนววินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทั้งกฎหมายไทยและต่างประเทศ ว่ามีมูลที่จะเรียกค่าเสียหายได้ในกรณีใดบ้าง รวมทั้งเรียกค่าเสียหายได้เพียงใดโดยละเอียด

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมติฐาน

เมื่อเกิดการไม่ชำระหนี้ และเกิดความเสียหายอันเนื่องมาแต่การไม่ชำระหนี้ นั้น และในกรณีเช่นนี้ เจ้าหนี้ก็ชอบที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายเช่นนี้ได้ โดยมีขอบเขตตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 222 ว่าให้เรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นผลปกติของการไม่ชำระหนี้ และเรียกได้แก่ กระทั่งค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ หากว่าผู้กรณีได้คาดเห็น หรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้ว ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่วางไว้อย่าง กว้าง ๆ เกิดปัญหาข้อสงสัยหลายประการในทางปฏิบัติ ประกอบกับแนวทางคำพิพากษาศาลฎีกาในแต่ละคดีก็ยังคงเป็นที่สับสนทำให้เกิดปัญหา เมื่อมีการฟ้องร้องคดี จึงเห็นสมควรที่จะวางแนวทางว่าด้วยทฤษฎีอันเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้แจ่มชัดยิ่งขึ้น

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

จะเป็นการค้นคว้าและรวบรวมหลักการและหลักเกณฑ์จากตัวบทกฎหมายไทยและต่างประเทศ ความเห็น การตีความของนักนิติศาสตร์และศาล เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบแนวความคิดเห็นของนักกฎหมายไทยและต่างประเทศ ประกอบกับข้อเท็จจริงอันเป็นพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้ตัดสินไว้เป็นบรรทัดฐาน และวิจัยหาผลสรุปและข้อเสนอแนะและแนวทางของกฎหมายในเรื่องนี้ให้ชัดแจ้งยิ่งขึ้น โดยวิธี Descriptive and analytical method คือพรรณนาและวิเคราะห์ โดยเมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ก็จะทำกรวิเคราะห์และวิจารณ์หลักเกณฑ์ตลอดจนประเด็นโต้แย้งทั้งปวงพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยเกี่ยวกับเรื่องค่าเสียหายอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ให้รัดกุมแน่นอน เพื่อความเป็นธรรมในสังคม

ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

การค้นคว้าและรวบรวมหลักการเหตุผล และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเรื่องค่าเสียหายในหัวข้อเรื่องดังกล่าวนี้ จะทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ รายละเอียด เจตนารมณ์ และ

ขอรับรองของหลักกฎหมาย เพื่อเป็นการวางรากฐาน แนวทางและทฤษฎีสำหรับนักนิติศาสตร์ หรือผู้ใช้กฎหมายอื่น ๆ จะได้ตีความได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น สำหรับอำนวยความสะดวกกรรมให้แก่กรณีที่ต้องเสียหาย เพราะการไม่ชำระหนี้และผู้เกี่ยวข้องในอนาคต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย